

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology ; ICT) ได้เข้ามามีความสำคัญเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนเราแทบทุกด้าน องค์กรส่วนใหญ่มีการนำ ICT เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ อาทิ การทำธุรกิจ การออกแบบผลิตภัณฑ์ในบริษัทอุตสาหกรรม การให้บริการด้านการท่องเที่ยว การรักษาพยาบาล และการศึกษา (ครรชิต มาลัยวงศ์, 2540, หน้า 11) นอกจากนี้ ICT จะมีบทบาทที่สำคัญต่อวิถีชีวิตของคนและต่อองค์กรต่างๆ แล้ว ICT ยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม ด้านวิชาการ ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น แม้แต่ในสถาบันการศึกษาผู้สอนก็มีการนำ ICT ไปใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ การผลิตเอกสารตำราเรียน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียน เป็นต้น

คำว่า Information and Communication Technology เป็นการรวม 2 คำเข้าด้วยกัน คือ IT (Information Technology) และ CT (Communication Technology) โดย IT หมายถึง เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งอธิบายถึง ส่วนอุปกรณ์ (Hardware) และส่วนชุดคำสั่ง (Software) ของคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ทำงานร่วมกันในการประมวลผล จัดเก็บ สืบค้น ค้นคืน นำเสนอ และเผยแพร่สารสนเทศ ด้วยอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ CT หมายถึง เทคโนโลยีการสื่อสาร ได้แก่ อุปกรณ์และวิธีการในการสื่อสาร โทรคมนาคมเพื่อค้นหา และรับส่งสารสนเทศด้วยความรวดเร็ว เมื่อนำ IT มารวมกับ CT จึงได้คำว่า ICT ซึ่งหมายถึง การใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และซอฟต์แวร์ ในการทำงานร่วมกันเพื่อประมวลข้อมูล จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ สืบค้นสารสนเทศ นำเสนอสารสนเทศ รวมทั้งการใช้เครือข่ายและเทคโนโลยีรูปแบบต่างๆ เพื่อการสื่อสารด้วยความเร็วสูง เพื่อให้การรับส่งสารสนเทศเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว

การที่จะนำเอา ICT มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้สอนควรจะต้องมีการบูรณาการ ICT ไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม แต่ในปัจจุบันพบว่า มีผู้สอนเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่ได้นำ ICT ไปบูรณาการกับการเรียนการสอน (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2547, หน้า 5-7) ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้การบูรณาการ ICT

ไปใช้ในการเรียนการสอนของผู้สอนในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการวางแผนในการใช้ ICT ในด้านต่างๆ ตลอดจนขาดการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักใช้ ICT ในการเรียนเพื่อฝึกฝนและพัฒนาความรู้ของตนเอง (วิเชียร ภูสุวรรณ, 2544, หน้า 26) ดังนั้นผู้สอนควรจะต้องมีการวางแผนการเรียนการสอน และให้คำแนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลและวิธีการสืบค้นข้อมูล ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา (สุรางคณา เลี่ยมเพชรรัตน์, 2548, หน้า 31) นอกจากนี้ Cambell (1995) ยังได้กล่าวว่า การที่ผู้สอน จะใช้เทคโนโลยีหรือไม่นั้น อาจขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนให้ผู้สอนมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการใช้ ICT โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้สอนมีความรู้และเกิดทักษะ ทั้งนี้ผู้สอนควรต้องมีผู้ให้คำปรึกษาด้วยหากมีปัญหาหรือข้อขัดข้องในการใช้ ICT

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเสาะแสวงหาความรู้เพิ่มมากขึ้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีการปรับการสอนและเนื้อหาให้ทันสมัยอยู่เสมอ (รัชนิกร ทองสุคติ, 2542, หน้า 65) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้จะต้องเป็นครูต่อไปในอนาคต ก็จะต้องมีการเตรียมตัวและปรับตัวให้เข้ากับสถานะในการเรียนการสอน ในยุคปัจจุบันที่มีการนำเอา ICT มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตระหนักถึงความสำคัญของการนำ ICT มาบูรณาการใช้กับการเรียนการสอนดังกล่าว จึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการบูรณาการ ICT ในกระบวนการวิชา 100300 สื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ทุกคนจะต้องเรียนก่อนจะทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนในปีสุดท้ายของการศึกษา โดยคาดหวังว่านักศึกษาจะนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอนนั้นมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอน โดยมุ่งประเด็นที่จะศึกษากับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอให้สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับการจัดการเรียนการสอน กระบวนรายวิชา 100300 สื่อการเรียนการสอน ในหัวข้อเกี่ยวกับการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำถามในการวิจัย

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน หรือไม่ อย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology; ICT) หมายถึง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Computer Technology) ที่ใช้ในการผลิต การประมวลผล การจัดเก็บ การสืบค้น และการส่งผ่านข้อมูลหรือสารสนเทศ ในรูปแบบของ 1) Software ได้แก่ โปรแกรมสำนักงาน (Microsoft Office) โปรแกรมกราฟิกและมัลติมีเดีย (Graphics and Multimedia Software) และบทเรียนสำเร็จรูป (Self-instruction) 2) Hardware ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่อพ่วงกับเครื่องคอมพิวเตอร์ 3) ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ World Wide Web E-mail Web Board เป็นต้น

2. การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน หมายถึง การประยุกต์ใช้ ICT ในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน คือ การวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผลการเรียนการสอน

2.1 การวางแผนการเรียนการสอน หมายถึง การออกแบบ การจัดทำแผนการสอน และการเตรียม การเลือก การผลิตสื่อการสอน

2.2 การดำเนินการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการมอบหมายงาน ให้นักเรียนทำนอกชั้นเรียน

2.3 การประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง การประเมินผลนักเรียน ระหว่างการเรียนและหลังการเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการบูรณาการ ICT ในกระบวนวิชา 100300 สื่อการเรียนการสอน สำหรับสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่